



## Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo||nis Episcopi Hal-||berstatten[sis] Homiliarum,  
nunc sexto || maiori [pro] ante hac unquam dili||gentia  
excusarum, || Pars ...**

praeter omnes omnium appendices, accesserunt iam recens homiliae  
aliquot piæ, ante hoc tempus excusæ nusquam

Pars Aestivalis

**Haimo <Altissiodorensis>**

**Haimo <Halberstadensis>**

**Coloniae, 1551**

**VD16 H 222**

Cum turbæ irruerent in eum. ut aud. Luc. 6.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-39335**

Nemo bonus nisi solus deus. Siue generaliter, siue omnium bonorum æmulatores, id est, imitatores fueritis uirtutum. Mar. 10.

Sed & si quid patimini propter iustitiam, beati, subauditur, eritis. Hanc sententiam dominum dicentem Petrus audierat, ubi ait. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Matt. 5.

Timorem autem eorum, id est, persecutorum, [ne timueritis,] ut in fide [non turbemini.] Et hoc dominus admonuit, ubi ait: Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius eum timere, qui habet potestatem corpus & animam perdere in gehennam. Mar. 10.

dominum autem Christum sanctificate in cordibus uestris. Vbi dominus qui cuncta creando sanctificat, nisi in corde pio & corpore casto: Sic dominus Iesus sanctificandus est in cordibus nostris, ut a nomine eius uocemur Christiani, & ut nihil sanctius eius nomine sentiamus. Sanctificemus enim eum in fide, spe & charitate, credendo, colendo & adorando, ut ab illo saluari pariter mereamur & sanctificari.

DOMINICA VI. POST  
Pentecosten. Lucæ V.

In illo tempore Cum turbe irruerent in eum ut audirent uerbum dei, & ipse stabat secus stagnum Genezareth. Et reliqua.

**D**E piscibus, quos apostoli ad iussionem domini laxatis retibus ceperunt, locuturi, primū de situ loci uideamus: Ait enim euāgelium:

[Cum turbæ irruerent] ad Iesum [ut audirent uerbum dei, & ipse stabat secus stagnum Genezareth.] Stagnum Genezareth idem est, quod & mare Tiberiadis, & mare Galilææ. Sed mare Tiberiadis a Tiberiade ciuitate est dictum: mare Galilææ, ab adiacente sibi prouincia, quæ & Galilæa nominatur. Stagnum Genezareth a Græco uocabulo dictum est, quasi auram generans, eo quod flantibus uentis, crispantibus undis, auram ex se generare uideatur. Tenet autem hoc mare siue stagnum centum quadraginta stadia in longitudine, quadraginta uero in latitudine. Nec propter hoc mare uocatur, quod amaræ sint aquæ eius, sed Hebrææ lingue consuetudo est omnes congregationes aquarum, siue salæ sint, siue dulces, uocare mare, sicut in Genesi scriptum est: Congregationes aquarum appellauit maria. ¶ Spiritualiter autem hoc mare mundum significat, id est, mundi amatores. quia sicut mare semper fluctuat, nec quietum stare uolet, ita mundus diuersis perturbationibus & fluctuationibus commouetur, sicut per Psalmistam dicitur: Commouisti domine terram, & conturbasti eam. Crescit enim nascendo, decrescit moriendo: eleuatur in prosperis, deijcitur in aduersis. Dominus secus stagnum stetit, quando (sicut ait Apostolus) semetipsum exinauit, formam serui accipiens, in similitudine hominum factus, & habitu inuentus ut homo. Et pulchre non in stagno, sed secus stagnum stare dicitur: quia uenit in mundum per naturam, sed alienus fuit a mundo per culpam, teste apostolo Petro: Qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. Recte quoque non ambulasse, nec pertrauisse, sed stetitisse dicitur, nimi-

Gen. 1.

Psal. 49.

Philip. 2.

1. Petr. 2.

cum ostendens seipsum esse, qui per diuinitatis potentiam semper incommutabilis permanet, qui ubique est p̄sens, ubique totus, nec mouetur, nec de loco ad locum transit, cui nec pr̄terita transeunt, nec futura succedunt, sed semper illi æqualiter atque æternaliter esse est, qui ait per prophetã: Ego deus, & non mutor, siue certe secus stagnum star, **Malac. 2** quia resurgens a mortuis, carnẽ quã ex nobis assumpsit, in littore incorruptionis constituit. Ac p̄ hoc, sicut ipse incommutabilis est, ita electos suos æterna incommutabilitate firmat. Turbæ autem quæ ad eum irruerunt amore uerbi Dei, multitudinẽ fidelium significant, qui ei credendo & amando appropinquant, de quibus per Isaiã dicitur: Venient ad **Isaiã 2** eum omnes gentes, & ibunt populi multi, & dicent: Domus Iacob uenite, & ambulemus in lumine dñi, Et per psalmistam: Omnes gentes quas cūq; fecisti, uenient & adorabunt coram te dñe. Sed quia ista turba credentium, non solum ex Iudæis, sed etiam ex gentibus futura erat, recte subditur.

**Isaiã 2**  
**Psal. 85**

**Et uidit duas naues stantes secus stagnum.**  
Dux naues, duos ordines significant credituros: Vnũ ex Iudæis, alterum ex gentibus. non quod in unitate fidei diuisio sit, sed quia ex utroq; populo in Ecclesia colligitur. Bene autem utrasq; Iesus uidisse dicitur, quia ex utroq; populo præsciuit, qui in eum credituri essent. Nouit enim dñs qui sunt eius. Nam uidere, eligere est, sicut Nathanaeli a dño dicitur: Cum esses sub ficu, uidi te. **Iohan. 1**

Piscatores autem descenderant, & lauabant retia.

Piscatores Ecclesiæ sunt doctores, quorum prio-

Y iij

res apostoli fuerunt, qui retia suae praedicationis in mundum extendentes, multos ex utroque populo in fide ceperunt. de quibus per prophetam dicitur: Mittam piscatore meos, & piscabuntur eos &c.

**Ierc. 16. 3**

Retia doctrinam praedicatorum significant, quae dum diuersis patrum sententijs roboratur, quasi uarijs filis contexta ligatur. Et pulchre retia doctrinam praedicatorum significant, quia sicut retia pisces quos capiunt retinent, ita praedictio ueritatis, quos in fide capit, facile non amittit. Unde bene retia, quasi retinentia sunt uocata. Lauant autem pisces retia, quando sancti praedicatorum castigant corpus suum, & seruituti subiiciunt, nec aliter uiuunt, nisi quod alios uiuere docent, cauentes ne alijs praedicantes, ipsi reprobi inueniantur. Illius exemplum imitati, de quo scriptum est: Coepit Iesus facere & docere. Vel lauant pisces retia sua, quando praedicatorum suam doctrinam subtiliter examinant & discutunt, ne aliquid in ea haereticum aut peruersum sonet.

**Act. 1**

Ascendens autem in unam nauem, quae erat Simonis, rogauit eum a terra reducere pusillum. Et sedens, docebat de nauicula turbam. Nauis Simonis, primitiua ecclesia, ex Iudaeis collecta. Quae ideo Simonis dicitur, quia specialiter ei est commissa: quoniam in initio suae praedicationis multi Iudaeorum per eum crediderunt, quando eo praedicante, una die crediderunt tria millia, & multa turba sacerdotum obaediebat fidei. Illi enim a domino dictum est: Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo ecclesiam meam. Et: quodcumque ligaueris super terram, etc. ligatum &

**Matt. 16**

in caelis: & quodcumq; solueris super terram, erit  
 solutum & in caelis. Vnde & Paulus apostolus ait: **Galz.**  
 Qui operatus est Petro in apostolatum circumcel-  
 sionis, operatus est & mihi inter gentes. ¶ Sive certe  
 navis Simonis, ecclesia ex gentibus intelligi po-  
 test, quae tunc ei a domino est commēdata, quan- **Ioh. 21.**  
 do audiuit: Tu es Petrus &c. Et iterum: Simon Io-  
 hannis, diligis me plus his? Pasce oves meas. Bene **Actu. 4.**  
 autem dicitur [una.] quia multitudinis credenti-  
 um erat cor unum & anima una: nec quisquā eo-  
 rum quae possidebat, suū aliquid esse dicebat, sed  
 erant illis omnia communia. Docebat autem de-  
 nauicula turbas, quia praedicatorum sat. Et non alia  
 quam ecclesiasticam debet insinuare doctrinam.

Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simo-  
 nem: Duc in altum. ¶ Notandum, quod primum a  
 terra nauem pusillum reducere iussit, nunc autem  
 in altum ducere iubet, ostendens temperādum es-  
 se sermonem doctoribus in praedicatione. Infirmi  
 enim auditores nō subito ad profunda myste-  
 riorum sunt introducendi, sed prius pusillum a ter-  
 ra submovēdi, id est, a terrenis curis & carnalibus  
 actibus separandi. Horum fragilitatem dominus  
 tolerandam insinuat, cum Simoni praecipit ut na-  
 vem pusillū a terra reducat. Nec propter tales de-  
 serendi sunt perfecti, sed ad alta mysteriorum dei  
 prouocandi, quod dominus significare uoluit, quā  
 Simoni dixit: [Duc in altum.] Aliter: Cum autem  
 pusillum a terra reducere iubet, praedicationem  
 apostolorum in proximas nationes esse extenden-  
 dam ostendit. Cum uero ait, Duc in altum, eandē  
 praedicationem usq; ad fines terrae esse peruentu-  
 ram demonstrat. Quod tunc impletū est, quando

**Act. 15.** apostoli Iudæis dixerunt: Vobis quidem oportue-  
rat primum loqui uerbum dei, sed quoniam repel-  
litis illud, & indignos uos iudicatis æternæ uitæ,  
ecce conuertimur ad gentes. Bene autem subdit,  
& laxate retia uestra in capturam.

Captura enim locus est capiendis piscibus aptus,  
unde & nomen congruum habet. Cum ergo dicit,  
[Laxate retia uestra in capturam,] ostendit illic  
prædicationem apostolorum esse laxandam, ubi  
nouerat esse electos, qui ea perentur in fide, quod  
liber **Actuum** apostolorum declarat, cum dicit:  
**Actu. 16** Quia cum uellēt apostoli ire in Bithyniam, nō per-  
misit eos spūs Iesu. Non enim ibi erat tunc locus  
capturæ aptus. Cum autem in Macedoniam per-  
gere non disponerent, apparuit in somnis Paulo  
uir Macedo, deprecans eum & dicens: Transiens  
in Macedoniam, adiuua nos. At ille intelligens ui-  
sionem sibi a deo esse ostētam, perrexit in Macedo-  
niam, laxans ibi retia sua in capturam. ¶ Notandū  
uero quia alio tempore retia plicantur, alio captu-  
ræ laxantur: q̄a non est omne tēpus aptum doctri-  
næ, sed alio tempore retia prædicationis extendun-  
tur, alio doctores sui met curam habent.

Et respondens Simon, ait illis: Præceptor,  
per totam noctem laborantes nihil cepimus,  
in uerbo autem tuo laxabo rete.

Bene præceptorem eum appellat, quia cum per  
totam noctē in piscationis officio frustra laboras-  
set, statim ut ad eius iussionem retia laxauit, multi-  
tudinē piscium cepit. ¶ Nox in scripturis aliquan-  
do pro ignorantia uel cæcitate mētis ponitur. Per  
totam ergo noctem laborātes nihil ceperunt, q̄a

nisi dominus illuminet mentem auditoris interius, in uacuum laborat sermo doctoris exterius, scriptura dicente: Nisi dominus edificauerit domum, &c. & Nisi dominius custoderit ciuitatem, & rel. **Psal. 126**  
 Qui enim alijs prædicat, non in sua sapientia uel eloquentia confidere debet, sed in uirtute dei. Unde bene per Simonem dicitur, [In uerbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent, concluderunt multitudinē pisciū copiosam.] Bis in sancto euangelio legimus, qd ad iussionem domini laxata retia, copiosam multitudinem pisciū ceperunt, nunc ante passionem, & secundo post resurrectionē. Sed hoc inter utranq; piscationē distat, quia in hac piscatione retia laxari iubentur, sed tamē in quā partē mitti debeant, non designatur: in illa autem, ipse cialiter in dexteram partem missa perhibentur. In hac piscatione præ multitudine piscium rete rupitur: in illa uero multi & magni capti sunt, & retia rupta non sunt. In hac numerus piscium non exprimitur, in illa certus numerus designatur, cū centum quinquaginta tres capti memorantur. Unde per hanc piscationem ecclesia designatur, qualis est modo: per illam uero, qualis erit in futuro. Quandiu enim ecclesia in præsentia uita manet, utriusq; partis ciues retinet: ga bonos simul & malos recipit. Multi enim (ut ait Apostolus) confitentur uerbis se nosse deum, factis autem negant, de quibus per Psalmistam dicitur: Annunciaui & locutus sum, multiplicati sunt super numerum. Et pulchre in illa piscatione, quæ post resurrectionē facta est, in dexterā partē nauigij retia missa esse leguntur: quia sicut per sinistram præsens uita, ita quoq; per dexteram sempiterna figuratur, sicut

**Ioh. 21.****Tit. 1.****Psal. 39.**



Can. 2.

per Salomonē dicitur: *Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* In hac piscatione, quæ ante resurrectionem facta est, boni & mali pisces capti dicuntur, in illa uero soli boni: quia in presenti ecclesia boni & mali inueniuntur, in sempiterna autē uita nemo malus inuenitur. Nusq̄ em̄ soli boni nisi in cælo, & nulq̄ soli mali nisi in inferno. Hæc autē uita, sicut media est inter cæli & terrā, ita utriusq̄ ciuitatis ciues in se cōtinet.

Rumpebatur autem rete eorum.

Lich. 2.

Quia ipsi ecclesiam uarijs hæresibus scindere conati sunt, q̄ in ea per fidem capti tenebātur, qualis fuit Iudas proditor, & Simon magus, & quales erant illi, de quibus Iohannes apostolus ait: *Exierunt ex nobis, sed non erant ex nobis.* Sed quia numerus electorum non solum ex Iudæis, sed etiam ex gentibus colligendus erat, recte subinfertur:

Et annuerunt socijs, qui erāt in alia nauī, ut uenirēt & adiuuarēt eos. *Alia nauis* (ut superius diximus) ecclesia est ex gentibus uocata. Annuerunt ergo socijs q̄ erāt in alia nauī, ut uenirēt & adiuuarēt eos: quia plures inter gentiles inuenti sunt, qui apostolis in prædicatione adiutores existerēt.

Et uenerunt, & impleuerunt ambas nauiculas, ita ut pene mergerentur.

Impletio nauium, perfectionē significat ecclesiæ, quæ quotidie ex cōuersione credentiū impletur, & usq̄ in finem seculi implebitur. Perichitatur autē nauis, sed non mergitur, quia sæpe persecutionibus hæreticorum ecclesia concussa est, sæpe falsorū fratrum iniqua operatione commota, sed mergi non potuit, quia Christum in fundamento habet.

It, ipso dicente. Super hanc petram ædificabo ecclesiam meã &c. Et sicut alibi ait, Venerunt flumina flauerunt ueni, & impegerunt in domũ illã, & nõ cecidit, fundata enim erat super firmã peirã.

Mat. 16.

Mat. 7.

Quod cũ uideret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens: Exi a me, quia homo peccator sum domine. Sunt nonnulli infirmi intra sanctã ecclesiam q̄ peccatorũ suorũ magnitudine p̄ssi, uias uitę q̄ si d̄fficiles ingredi metuant, & tamen in suis iniquitatibus iacere nõ formidant. Quorum personam Petrus hic in se exprimit, cum uiso miraculo piscium, p̄cidit ad genua Iesu, dicens: [Exi a me, q̄a homo peccator sum dñe.] Sed qui se peccatorẽ considerat, deum desperando a se repellere non debet, sed p̄ijs gemitibus & assiduis fletibus eius misericordię appropinquare, nihil dubitans de illius promissione, qui ait: Pœnitentiã agite, appropinquabit cũ regnum cælorum. Sunt etiam & alij, qui carnaliter uiuentes, spiritualium rectorum disciplinã imperium esse arbitrantur: & dum eis spiritale magisterium onerosum uidetur, iugum ecclesiastici regiminis a suis ceruicibus excutere conantur. Cum q̄ p̄ se uiuant aliquando uoce, nonnunq̄ etiam morum prauitate spiritales magistros, quibus nolentes subiecti sunt, a se recedere p̄suadent. Horum ergo subiectionem significauit Petrus, eo q̄ procidit ad genua Iesu: morum uero prauitatẽ, in eo quod ait: [Exi a me, q̄a homo peccator sum dñe.] Sed quid spiritales magistri agere debeant, ille pastor pastorum exemplo suo docet: quia nõ a rogãre Simone discessit, sed & spiritale doctrinam impendit. Non cũ propter abiectos superbo: deserendi sunt humiles, sed potius cum bonis cor

Matt. 3.

&amp; 4.

**Ecci. 18.** rigendi & tolerandi sunt mali, dicere Salomone.  
Si spiritus potestatem habentis ascenderit sup te,  
locum tuum ne dimiseris.

Stupor enim circumdederat eum & omnes  
qui cum illo erant, in captura piscium quam  
ceperant. Similiter autem Iacobum & Iohan-  
nem filios Zebedei, qui erant socii Simonis. Quia  
isti discipuli diuini mysterii adhuc capaces minus  
erant, subitanea captura piscium non solum stu-  
pore, sed etiam timore circumdati sunt. Sed eorum  
fragilitatem dominus consolatur, cum pauentem  
Simonem confortat, dicens: [Noli timere.] Imo  
in pauente Simone, omnes penitentes conforta-  
re uidetur, ne de magnitudine peccatorum despe-  
rent. Vbi manifeste ministerium predicandi, quod  
ei commendaturus erat, predicat, cum ait:

Ex hoc enim iam homines eris capiens.  
Non enim officium piscandi uenit, sed spiritali-  
ter commutauit: nam post domini resurrectionem  
legimus eum esse piscatum. Et pulchre, qui pesca-  
tor erat piscium, piscator hominum futurus pre-  
dicatur, ut sicut materiali reti pisces de profundis gur-  
gitibus ad littus trahere solebat, ita spiritali pre-  
dicatione homines de amaris mundi fluctibus ad  
fidem traheret.

Et subductis ad terram nauibus, relictis  
omnibus, secuti sunt illum. ¶ Non putandum est,  
hanc eandem esse uocationem, qua Matthæus bi-  
nos de nauiculis discipulos ad Iesum sequendum  
uocatos narrat: non enim hic ab illo uocati esse di-  
cuntur, sed uiso miraculo piscium, subductis ad ter-  
ram nauibus, relictis omnibus, secuti illum esse me-

moratur. Vbi intelligendum est, quia post hęc ad propria redierunt, & suimet curam gesserunt. Post ea uero ab illo uocati, ut Matthæus Marcus q̄ cō Mat. 4.  
 memorant, relictis nauibus & reti, secuti sunt illū, Mar. 1.  
 ita ut ulterius ad propria non redirent.

DOMINICA VII. POST PEN  
 tecosten, ad Romanos VI.

Fratres, quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus. & cetera.

**B**eatus apostolus mystice & subtilissime isto in loco loquitur, & uult ostendere, quomodo mysterium mortis, sepulturæ & resurrectionis Christi, ad baptismum nostrum pertineat, & dicit: Nūquid ignoratis fratres mysteriū mortis Christi, sepulturæ ac resurrectionis, quomodo conueniat mysterio baptismatis? Si ignoratis, ego uobis pandam. Sed quæstio oritur in hoc loco: cū dominus præcipiat a postolis in euangelio, in nomine sanctæ trinitatis baptizare credentes, quare Mat. 28.  
 apostolus Paulus solummodo personam Christi assumat, dicēs: [Quicumq̄ baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus:] Quæ hoc modo soluitur, q̄a Apostolus in hoc loco non tantum rationem & institutionem baptismi describere disposuit, quātum mysterium mortis Christi. & ubi de morte aliquid erat locuturus, indignum duxit personam patris & spiritus sancti ponere, q̄ carnem non suscepit neque mortem: sed personā tantummodo filiī, quæ carnem assumpsit, & pro nobis mortua est. Nec cōueniebat ut diceret. Quicumq̄ baptizati sumus in nomine patris & filiī &